

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/253/2021
Identifikačné číslo spisu: 1710202883
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1710202883.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V.J. E., bývajúcej v F. R., B. XXX/X, právne zastúpenej advokátkou Mgr. Evou Braxatorisovou, so sídlom v Bratislave, Trenčianska 17, proti žalovanému V. E., bývajúcemu v F. R., B. XXX/X, t.č. bytom F. R., A. XX, právne zastúpenému advokátom JUDr. Jindřichom Stoszekom, so sídlom v Bratislave, Černyševského 26, o vylúčenie z užívania rodinného domu, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4 C 72/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 6 Co 236/2018 z 27. januára 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. januára 2021, sp. zn. 6 Co 236/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. marca 2018, č.k. 4 C 72/2010-216 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala „úplného vylúčenia žalovaného z užívania rodinného domu súp. č. XXX nachádzajúceho sa na B. L. v obci F. R.Á., postaveného na pozemku parc. č. XXXX/XX, kat. územie Q.Í., okres B., zapísaného na LV č. XXXX, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva strán sporu“ a zároveň zrušil uznesenie Okresného súdu Pezinok č.k. 4 C 72/2010-33 zo dňa 20. apríla 2010 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Co 18/2011 z 28. februára 2011. Žalovanému ako úspešnej strane priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania (§ 255 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku ďalej len „CSP“). V dôvodoch svojho rozhodnutia po skutkovej stránke k veci samej uviedol, že strany sporu sú bývalí manželia, pričom v ich bezpodielovom spoluvlastníctve je vyššie uvedená nehnuteľnosť. Konanie, v ktorom sa rieši otázka vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva strán sporu doposiaľ nie je skončené. Účastníci v rodinnom dome bývali a viedli spoločnú domácnosť až do roku 2010, kedy Okresný súd Pezinok predbežným opatrením zo dňa 20. apríla 2010 č.k. 4 C 72/2010-33 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2011 sp. zn. 11 C 18/2011 žalovaného dočasne vykázal zo spoločného obydľia z dôvodu v tom čase „predbežne opatrenej skutočnosti“ a síce, že sa voči žalobkyni a maloletým deťom dopúšťal fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takéhoto násillia. Z ďalšieho vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný žalobkyňu od roku 2010 žiadnym spôsobom nekontaktoval a teda k prejavom fyzického, prípadne psychického násillia ani hrozby takéhoto

násilia ani mimo domácnosti, z ktorej bol dočasne vykázaný odvtedy nedošlo a ani v súčasnosti nedochádza. Jeho vzťahy s dcérami sa znormlizovali, v súčasnosti udržujú normálny aj osobný kontakt. Aktuálne žalovaný vlastní byt, v ktorom vedie spoločnú domácnosť so svojou chorou matkou, o ktorú sa stará, na základe čoho nemá záujem vrátiť sa do domácnosti v dome, ktorý je predmetom konania, má len záujem o to, aby mu žalobkyňa vyplatila finančnú náhradu za jeho spoluvlastnícky podiel. Súd prvej inštancie ďalej skonštatoval, že v rámci trestného konania vedeného na základe trestného oznámenia žalobkyne z roku 2010 na žalovaného orgány činné v trestnom konaní v roku 2012 dospeli k záveru, že sa nepreukázalo v trestnoprávnom zmysle také fyzické alebo psychické násilie zo strany žalovaného, ktoré by odôvodňovalo vznesenie obvinenia žalovanému. Trestné konanie z tohto dôvodu bolo zastavené. Z takto zisteného skutkového stavu okresný súd vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná, pretože pre rozhodnutie vo veci samej už nestačilo len osvedčenie o existencii fyzického alebo psychického násilia (na rozdiel od konania o neodkladnom opatrení), uvedená skutočnosť musela byť v konaní preukázaná. Žalobkyňa pritom v podanej žalobe neoznačila žiadne také ďalšie rozhodujúce skutkové okolnosti o existencii fyzického alebo psychického násilia, resp. čo i len hrozby takéhoto násilia zo strany žalovaného voči nej a deťom v čase po roku 2010, ktoré by umožnili súdu nad všetku pochybnosť prijať odôvodnený záver o možnom psychickom alebo fyzickom násilí voči nej v budúcnosti, prípadne hrozby takéhoto násilia. Pokiaľ sa vyjadrila, že je pre ňu nepredstaviteľné, že by sa mal žalovaný vrátiť späť do domu, mať doň prístup, okresný súd zdôraznil, že je zásadný rozdiel v tom, či ide o nemožnosť si predstaviť prítomnosť žalovaného v dome (napr. z dôvodu realizácie doposiaľ ešte trvajúceho spoluvlastníckeho práva k domu) alebo o „neznesiteľnosti spolužitia so žalovaným v dôsledku fyzického alebo psychického násilia voči nej“, ktoré by sa navyš muselo vyznačovať značnou intenzitou, teda muselo by byť spôsobilé natoľko znížiť kvalitu spolužitia v spoločnej domácnosti, že toto spolužitie bude možné objektívne považovať za neznesiteľné.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie rozsudkom sp. zn. 6 Co 236/2018 z 27. januára 2021 ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. V celom rozsahu sa pritom stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP), súčasne konštatujúc, že žalobkyňa v odvolaní neuviedla žiadne také relevantné dôvody, ktoré by pre ňu privodili priaznivejšie rozhodnutie. Bližšie k jej odvolacím námietkam uviedol, že pre rozhodnutie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, to znamená, že súd nemôže pri rozhodovaní brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, ale v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrvajú a nemôže ani anticipovať skutočnosti, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia ešte nenastali. Okresný súd postupoval správne, keď uviedol, že predpokladom pre vyhovieť žaloby v súdnej veci bolo preukázanie toho, či ďalšie spolužitie medzi stranami sporu či už manželmi alebo bývalými manželmi alebo vo vzťahu k blízkym osobám, ktoré žijú v predmetnej nehnuteľnosti sa stalo neznesiteľným. V konaní takéto skutočnosti preukázané neboli. Bolo preukázané, že žalovaný zmenil svoje správanie po podaní žaloby a do predmetnej nehnuteľnosti, v ktorej býva žalobkyňa už nechodí. Možno preto uzavrieť, že nemá žiadny zmysel vylučovať žalovaného z jej užívania za situácie, kedy nebýva v nej, ani o to nejavi záujem. Skutočnosť, že žalovaný v konaní o vyporiadanie BSM požaduje vyplatenie jeho podielu na spornej nehnuteľnosti nemá pre rozhodnutie v prejednávanej veci význam. Je nepochybné, že žalovaný má v konaní o vyporiadanie BSM právo navrhnúť spôsob vyporiadania vrátania prikázania k predmetnej nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobkyne oproti jej povinnosti vyplatiť mu vyrovnávací podiel. Napokon k žalobkyňou namietanej obave z hrozby násilia zo strany žalovaného po právoplatnom zrušení predbežného opatrenia, resp. zamietnutie jej žaloby, odvolací súd uviedol, že v tomto prípade má žalobkyňa viaceré právne prostriedky na ochranu svojej osoby pred akýmkoľvek fyzickými či psychickými útokmi žalovaného ak by k nim skutočne došlo. Z výpovede žalovaného je však zrejmé, že nemá záujem byť so žalobkyňou v akomkoľvek kontakte, nemá záujem nehnuteľnosť užívať a zároveň má záujem o vyporiadanie BSM, do ktorého spadá aj predmetný rodinný dom. Keďže žaloba vo veci samej bola zamietnutá, súd prvej inštancie postupoval tiež správne, keď napadnutým rozsudkom podľa § 335 ods. 1 v spojení s § 336 ods. 4 CSP zrušil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie, ako aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo toto uznesenie potvrdené. Z tohto dôvodu preto odvolací súd aj tento výrok napadnutého rozsudku ako vecne správny potvrdil. Úspešnému žalovanému priznal proti žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP, namietala teda, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súčasne žalobkyňa podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP majúc za to, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Túto žalobkyňa formulovala tak „či pri hodnotení otázky neznesiteľnosti ďalšieho spolunažívania osôb pri žalobe podanej podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka po nariadení neodkladného opatrenia o zákaze vstupu do nehnuteľnosti, môže súd vyhodnocovať výlučne dôkazy o násilí v čase po podaní návrhu na vydanie neodkladného opatrenia“. V súvislosti s vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP žalobkyňa namietla, že „výklad a dôsledky“ rozhodovania odvolacieho súdu vyplývajúce zo zisteného skutkového stavu sú zjavne svojvoľné, popierajúce základné princípy spravodlivého procesu a možnosť ochrany pred násilím. Z rozhodnutí odvolacieho súdu ani súdu prvej inštancie nevyplýva ako môže žalobkyňa preukázať násilné správanie v spoločnej nehnuteľnosti, ak do nej nemá žalovaný povolený vstup a prečo skutočnosť, že žalovaný sa dopúšťal mimoriadne závažných foriem násilia dlhodobu bezprostredne pred uložením zákazu vstupu do nehnuteľnosti nie je pre jeho rozhodovanie o posúdení neznesiteľnosti spolunažívaná podstatná. V uvedenom smere odvolací súd požiadavky spravodlivého procesu nenaplnil, keďže sa v odôvodnení nevysporiadal s podstatnou odvolacou námietkou spočívajúcou v nesprávnom právnom posúdení, keď z dikcie ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka nevyplýva, že „neznesiteľnosť spolunažívania“ musí byť spojená len s aktuálne prebiehajúcim alebo hroziacim násilím. Žalobkyňa uviedla, že z ustanovenia § 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka vyplýva, že nemožnosť spoločného užívania nehnuteľnosti je občianskoprávnou sankciou za násilné správanie v minulosti, ktoré nevyhnutne vedie k záveru o nemožnosti vystaviť obeť násilia v jej obydli v prítomnosti osoby, ktorá sa takéhoto konania opakovane či závažnou formou dopúšťala. Ďalšie naplnenie vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP žalobkyňa videla v tom, že súdy oboch inštancií odmietli vykonať dôkazy, ktoré mali preukázať, že žalovaný sa dopúšťal na žalobkyni a jej blízkym osobám závažných foriem dlhotrvajúceho násilia, ktoré spoločné užívanie jednej nehnuteľnosti činia neznesiteľným s tým, že nie sú pre rozhodovanie veci podstatné keďže nepreukazujú násilie po vydaní neodkladného opatrenia. Uvedeným postupom bolo žalobkyni odopreté právo na spravodlivý proces a ochranu pred násilím, ktorou sa žalobou domáhala. Dôvody pre nevyhovenie vykonania dôkazu v zmysle judikátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 205/2019 neboli dané. Z vyššie uvádzaných dôvodov žalobkyňa dovolací súd žiadala, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na opätovné konanie. Zároveň si uplatnila nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalovaný k podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne dovolací súd žiada, aby dovolanie žalobkyne zamietol ako nedôvodné. Uviedol, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd presvedčivo a kvalifikovane odôvodnili svoje rozhodnutie, ktoré vychádzali zo správnej aplikácie v nich uvádzaných právnych úprav a spoľahlivo zisteného skutkového stavu. Vo veci nebolo preukázané, žeby žalovaný v časovom období od opustenia spoločnej domácnosti od roku 2010 sa dopúšťal voči žalobkyni alebo ich deťom akéhokoľvek protiprávneho konania. Výklad právnych otázok nastolených žalobkyňou je jednoznačný a nie je možné ich vykonávať tak, ako to prezentovala žalobkyňa.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za

splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumiť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

13. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), v ktorom je implikované aj právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Odôvodnenie je tou časťou rozsudku, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezahodnotil (Zo súdnej praxe č. 37/2010).

14. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

15. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

16. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

17. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolateľka namietala, že súd prvej inštancie a odvolací súd neodpovedali na jej námietky, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie vo veci a ktoré smerovali k posúdeniu a výkladu ustanovenia zákona „o neznesiteľnosti spolunažívania“, ďalšie naplnenie vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP videla v tom, že súdy oboch inštancií odmietli vykonať dôkazy, ktoré mali preukázať, že žalovaný sa dopúšťal voči žalobkyni a jej blízkym osobám „závažných foriem dlhotrvajúceho násillia, ktoré spoločné užívanie jednej nehnuteľnosti činia neznesiteľným“ s tým, že nie sú pre rozhodovanie veci podstatné keďže nepreukazujú násillie po vydaní neodkladného opatrenia. V uvedenom smere ohľadom dôvodov pre nevyhovenie vykonania dôkazu poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 205/2019.

18. Z napadnutého rozsudku krajského súdu je zrejmé, že tento založil svoje rozhodnutie vo veci samej na troch odsekoch odôvodnenia a to v bodoch 11. až 13. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bez toho, aby sa riadne vysporiadal s odvolacími námietkami žalobkyne, ktorá uplatnila odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, e/, f/ a h/ CSP. Takéto odôvodnenie nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP.

19. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej mozgnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07).

20. V danom prípade bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými dovolateľkou v konaní pred odvolacím súdom, okrem iného, či súd prvej inštancie postupoval správne, keď zamietol jej návrhy na doplnenie dokazovania, ktoré mali preukázať, že žalovaný sa dopúšťal na žalobkyni a jej blízkym osobám závažných foriem dlhotrvajúceho násillia. Podľa názoru dovolacieho súdu sa jedná o podstatné a relevantné argumenty súvisiace s prejednávanou vecou a zároveň sú takej povahy, že bez náležitého nevysporiadania sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia, možno dospieť k záveru, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu procesných práv dovolateľa v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Strana v spore legitímne očakávala, že odvolací súd sa bude zaoberať nielen podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, ale aj podstatnými vyjadreniami strany prednesenými v

konaní na súde prvej inštancie (čl. 2 ods. 1, 2 Základných princípov CSP).

21. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijalo Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku", čo je použiteľné aj po zmene procesného poriadku s účinnosťou od 1. júla 2016. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Namietané náležité neodôvodnenie, prečo odvolací súd bez vysvetlenia svojich právnych úvah týkajúcich sa relevantných argumentov dovolateľa, možno považovať za relevantné z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu prijatého pod R 2/2016.

22. Dovolací súd akcentuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

23. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre dovolateľa (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

24. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľka opodstatnene v konaní namietala, že odvolací súd sa nevysporiadal s jej uplatnenými odvolacími námietkami, pretože sa jedná o podstatné a relevantné argumenty súvisiace s prejednávanou vecou, ktoré sú zároveň takej povahy, že bez náležitého nevysporiadania sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia možno dospieť k záveru, že postupom odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 387 ods. 3 CSP došlo k porušeniu procesných práv dovolateľky v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručený čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

25. Dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu III. ÚS 314/2018 podľa ktorého odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

26. Podľa § 387 ods. 1 až 3 CSP (1) Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. (2) Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého

rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. (3) Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

27. Citované ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozhodnutia v prípade ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň sa vysporiadať v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

28. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že pokiaľ ide o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci v tomto smere sa v celom rozsahu odvolací súd stotožnil s napadnutým rozhodnutím s poukazom na § 387 ods. 2 CSP (bod 11.) a ďalej pokračoval, že žalobkyňa neuviedla žiadne také relevantné dôvody, ktoré by pre ňu mohli privodiť priaznivejšie rozhodnutie, jej námietky uvedené v odvolaní neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska zistených skutočností a právneho posúdenia veci. Dovolateľka v rámci odvolania (č.l. 231 a nasl. spisu) pritom uplatnila okrem iných aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e/ CSP t.j., že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. V súvislosti s uvedeným namietala, že z trestného konania, voči žalovanému vyplýva, že vo vzťahu k nej išlo o obzvlášť závažnú formu násillia v podobe tak fyzického ako aj sexuálneho a psychického násillia na žalobkyni, ale aj na spoločných deťoch. Keďže súd prvej inštancie nepripustil výsluch dcér strán sporu, k odvolaniu pripojila ich čestné vyhlásenia (č.l. 234 a nasl. spisu), ktoré podľa nej preukazujú neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia v domácnosti. K veci ďalej dodala, že súd prvej inštancie sa v rozpore Civilným sporovým poriadkom snažil dosiahnuť stav, kedy by akékoľvek ďalšie neskôr označené dôkazy neboli prípustné, čo učinil po viacerých rokoch absolútnej nečinnosti. V tomto smere považovala za rovnako nesprávne, že žalovaného súd nevyzval k označeniu takýchto tvrdení a produkovaniu dôkazov, keď tento zostal v spore celú dobu absolútne pasívny, čo súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nevyhodnotil. Až na otázky právnej zástupkyne žalobkyne uviedol niektoré tvrdenia, ktoré sa však javia len málo vieryhodné a sú vyvrátené výpoveďami oboch dcér. Tvrdenia žalovaného označila za stručné, pretože nemal žiadne relevantné tvrdenia ani argumenty pre obhájenie jeho nárokov.

28.1 S poukazom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nutné konštatovať, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia bližšie nevysporiadal s odvolacou námietkou žalobkyne/odvolateľky v zmysle § 365 ods. 1 písm. e/ CSP. V uvedenom smere strohá reakcia uvedená v bod 12 rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá sa týka „odvolacích námietok žalobkyne“ (bez vymedzenia), a síce že „...pre súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, to znamená, že súd nemôže pri rozhodovaní brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, ale v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrávajú a nemôže ani anticipovať skutočnosti, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia ešte nenastali...“ je nepostačujúca. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia pritom uviedol, že „nepovažoval za potrebné vypočúť svedkov navrhnutých žalobkyňou (J. K. D., F. E., W. E., J. Q.), keďže ich výpoveďou malo byť preukázané násillné správanie sa žalovaného v minulosti - v roku 2010 a v rokoch tomu predchádzajúcich, čo bolo však pre rozhodovanie súdu prvej inštancie v roku 2018 už právne bezvýznamné. Dodal, že svedkovia by prípadne len potvrdili skutkový stav, tvrdený žalobkyňou v čase podania žaloby na súd (v roku 2010), ale pre rozhodnutie vo veci (v roku 2018) je tento už bývalý skutkový stav v súčasnosti neaktuálny. Tento by preto nebol právne relevantný a súčasné správanie sa žalovaného, prejavujúceho záujem len o majetkové vyporiadanie BSM formou poskytnutia finančnej náhrady za jeho spoluvlastnícky podiel na domovej nehnuteľnosti, nebol podľa súdu prvej inštancie podstatný pre posúdenie dôvodnosti žaloby“. Úlohou odvolacieho súdu bolo v odvolacom konaní posúdenie správnosti uvedeného postupu, svoju povinnosť si ale nespĺnil riadne.

29. Dovolací súd konštatuje, že absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami dovolateľky uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama o sebe zakladá porušenie dovolateľovho namietaného základného práva aj s poukazom na čl. 46 ods. 1 Ústavy aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

30. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že dovolateľka opodstatnene namietala porušenie jej procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

31. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutie 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 8 Cdo 137/2015 a 7 Cdo 212/2014).

32. Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

33. V ďalšom konaní je odvolací súd povinný opätovne prejednať a rozhodnúť odvolanie žalobkyne, v súlade s náležitosťami odôvodnenia vyplývajúcimi z ustanoveniami § 393 ods. 2, 3 CSP rozhodnutie presvedčivo a riadne zdôvodniť. Vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto ustanovení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

34. O nároku na náhradu trov pôvodného konania a trov dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.